

SARA KIEBOOM-NIJS OVER CHOULE, HET NIET KONINKLIJKE MAAR ZEER OUDE SPEL VAN CROSSE

Tekst: Ferd Vrijmoed

Afferden, 12 maart 2022, Sara Kieboom-Nijs is op doorreis naar haar huis in Frankrijk. Daar woont zij, in Saint Bonnet en Bresse onder de Loire. En dat is belangrijk, want onder de Loire is het weer altijd Frans en mooi. Boven de Loire niet. Saint Bonnet en Bresse ligt in de Bourgogne, waar de levensstijl legendarisch is. Zo ook die van Sara: 's ochtends achter de computer, 's middags in de tuin en bij de maaltijden een goed glas wijn. Zoals iedereen weet valt bier en wijn in Frankrijk niet onder de alcoholische dranken. Daarvoor moet je je tot pastis, cognac of armagnac wenden.

Figuur 1.

Sara maakt even een tussenstop in Afferden om het Nederlands Golfmuseum te bezoeken (fig. 1). Het is ten slotte maar een klein stukje om en ze wilde wel zien hoe het museum de aan golf verwante stok-en-bal spelen etaleert. Immers jaren geleden hadden haar man Geert en zij het museum een historische 'crosse à brochon', een slagstok (fig. 2) geschenkt alsmede een vijftal bijzondere 'choulettes', eivormige ballen (fig. 3) met een originele 'sac au crochet', draagtas voor die ballen (fig. 4).

Figuur 2.

Figuur 3.

Figuur 4.

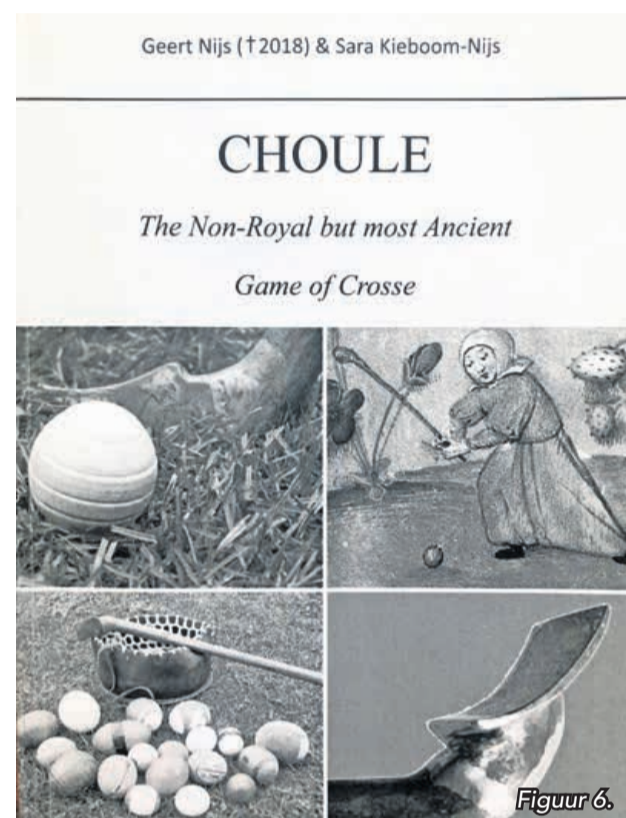
Allemaal attributen voor het Jeu de Crosse (fig. 5), een op golf lijkend spel, dat zelfs nu nog wordt gespeeld. Met name in de grensstreek van België en Frankrijk. Maar terwijl ik dit schrijf, weet ik niet of dat nog klopt, want geheel anders dan golf, is het helaas een uitstervend spel. Zou men golf dan toch gemakkelijker vinden?

Figuur 5.

De regels zijn niet moeilijk: Jeu de crosse is een teamspel. Er zijn twee partijen. Samen wordt een doel bepaald, dat soms wel 20 kilometer van het beginpunt ligt. Het team dat begint, de chouleurs, tracht het aantal slagen in te schatten dat nodig is om het doel te raken, waarbij de tegenstander mag hinderen. Men speelt met één vooraf gekozen bal. De chouleurs mogen drie keer achter elkaar slaan. Daarna mag het andere team, de déchouleurs, eenmaal slaan. Dat doen zij uiteraard van het doel weg of naar een moeilijk speelbare plek. Beide partijen spelen zo om de beurt verder tot het doel, de planchette, is bereikt. Raken de chouleurs het doel binnen het opgegeven aantal slagen dan winnen zij de 'partie' (in golf de hole). Slagen de

chouleurs daar niet in dan wint het andere team de partie. Vervolgens wisselen de teams en worden de chouleurs de déchouleurs en andersom. Als een van de teams vijf parties heeft gewonnen is de wedstrijd voorbij, meestal na een uurtje of vijf.

Figuur 6.

Sara is deskundige op het gebied van stok-en-bal spelen als jeu de crosse en malie. Geert ook. Maar Sara is alleen. Haar man Geert is in september 2018 overleden. Ze komt echter niet met lege handen. Wederom heeft zij een kadootje voor het golfmuseum. Dit maal een mooie aanvulling op de museale bibliotheek. Het is het in 2021 verschenen boek *Choule, The Non-Royal but most Ancient Game of Crosse* (fig. 6). Een geüpdatete versie van een eerdere uitgave. We zijn er erg blij mee, want vanwege de gelimiteerde oplage is het boek niet verkrijgbaar in de boekwinkel. Net als de overige vier boeken over dit spel, die zij en haar man hebben geschreven. En een zesde is in de maak.

Dit interessante, zo aan golf verwante spel heeft na de verbouwing van het Nederlands Golfmuseum een mooie plek gekregen in de grote nieuwe stok-en-bal vitrine, naast andere spelen als kolf, croquet en minigolf.

U wilt dit met eigen ogen zien? Dat kan natuurlijk. Het Nederlands Golfmuseum is zeven dagen in de week geopend tijdens receptie-uren (zie www.golfmuseum.nl) en daarbuiten op afspraak.